

МОТИВИ

към

Наредба за изискванията към фондовете за извършване на плащания

Със Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ЗИД на КСО, обн., ДВ, бр. 19 от 2021 г.) е предвидено, че изискванията към формирането и поддържането на фондовете за изплащане на пожизнени пенсии и фондовете за разсрочени плащания, изчисляването на изискуемия размер на средствата в тях и превишението му, допълването на фондовете и освобождаването на средства от тях се определят с наредба на Комисията за финансов надзор (КФН).

Във връзка с това с проекта се уреждат описаните изисквания към двата вида фондове за извършване на плащания. Съобразно чл. 192а, ал. 7, т. 1 и чл. 192б, ал. 2, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) основният източник за формиране на фондовете за извършване на плащания са средствата по индивидуалните партии на осигуряваните в универсален пенсионен фонд лица, с които са сключени пенсионни договори, съответно договори за разсрочено изплащане по чл. 167а, ал. 1 от КСО. Предвид ежедневно изчисляване на стойност на един дял в универсалния пенсионен фонд и с оглед недопускане на разлика между постъпленията във фондовете за извършване на плащания и задълженията, произтичащи от сключените пенсионни договори и договори за разсрочено изплащане, с наредбата се предвижда, че по правило средствата по партидите на лицата, сключили такива договори, се превеждат във фондовете за извършване на плащания в деня на сключване на съответния договор. С цел осигуряването на достатъчно време за превод на паричните средства съобразно чл. 193б от КСО е дадена възможност това действие да бъде извършено и на първия работен ден след сключване на договора посредством начисляване на задължението в деня на договора. Подобен подход е възприет и при създаването на фондовете за извършване на плащания. С оглед необходимото време за реализиране на фактическия състав за учредяване на тези фондове и разкриването на банкови сметки, по които да постъпват преведените в тях средства, се предвижда, че до получаване решението за вписване на съответния фонд средствата по партидите на първите пенсионери/лица с разсрочени плащания се начисляват като задължение в деня на сключване на пенсионния договор, съответно договора за разсрочено изплащане по чл. 167а, ал. 1 от КСО. Прехвърлянето на средствата в описаната хипотеза се осъществява до края на работния ден, следващ деня на получаване на решението за вписване. При преизчисляването на плащанията по реда на чл. 169г от КСО прехвърлянето на средствата от партидите се извършва на предвидената от законодателя дата (първо число на месеца, следващ месеца на подаване на искането за преизчисляване), съответно на първия работен ден, когато тя е неработен ден. В този случай не е предвидена възможност за превод на средствата на работния ден, следващ първия работен ден, тъй като искането е подадено през предходния месец.

С наредбата се регламентира изискуемият размер на фондовете за извършване на плащания, възлизащ на задълженията към пенсионерите, лицата с разсрочени плащания и техните наследници, включително по съответната аналитична сметка за неразпределения доход от инвестиране на постъпилите във фондовете средства от индивидуалните партии, предназначен за съхраняване на размера на плащанията при

непостигане на очакваната доходност. С оглед отражението на посочените задължения върху месечните отчети на фондовете за извършване на плащания се изисква тяхното изчисляване преди внасянето на отчета на съответния фонд за м. декември на годината, за която се отнася изчисляването им.

Също така в наредбата са предвидени сроковете за допълване на фондовете за извършване на плащания и освобождаването на превишението от тях, както и начина за неговото изчисляване. Регламентираният с проекта ред за освобождаване на средства е в синхрон с предвидената процедура за освобождаване на средства по преценка на пенсионноосигурителното дружество от резервите за минимална доходност във фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и резервите за гарантиране на brutния размер на вноските в универсалните пенсионни фондове.

С наредбата се предвидени промени и в следните действащи наредби на КФН:

1) В Наредба № 19¹ се извършват изменения и допълнения за актуализиране на нейните изисквания във връзка с настъпилите промени на законово ниво и за регламентиране на изискванията към резервите за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии, в които се преобразуват съществуващите пенсионни резерви за изплащане на пожизнени пенсии от универсалните пенсионни фондове (§ 111 от ПЗР на ЗИД на КСО).

Извън заварените случаи като общо правило се предвижда, че резервите за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии се създават от началото на годината, следваща годината на сключване на първия пенсионен договор за изплащане на допълнителна пожизнена пенсия за старост, предвид тяхното предназначение и в синхрон с изискванията за формирането на пенсионните резерви. С оглед възможността за постъпване в резервите за гарантиране на изплащането на пожизнени пенсии на средства, дължими на осигурени лица и пенсионери без наследници по чл. 170, ал. 9, т. 1 и/или 3 от КСО преди да е създаден фонд за изплащане на пожизнени пенсии, в наредбата е уредена и възможността резерв за гарантиране на изплащане на пожизнени пенсии да бъде създаден в тези случаи, без да е отпусната допълнителна пожизнена пенсия за старост.

По аналогичен начин на изискванията към пенсионните резерви е предвидено отчитането на резерва за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии чрез отделна счетоводна сметка. С оглед обстоятелството, че в резерва за гарантиране изплащането на пожизнени пенсии постъпват средства от различни източници и предвид предназначението на постъпилите в него средства по чл. 170, ал. 9, т. 1 и/или 3 от КСО за обезпечаване на плащанията към останалите пенсионери, се изисква източниците, формиращи резерва, да се отчитат чрез отделни подсметки към съответната счетоводна сметка. С оглед текущия надзор над инвестирането на средствата в резерва, по подобие на изискванията към други целеви резерви, се предвижда отчитане на активите, с които е покрит, чрез отделни счетоводни сметки или чрез отделни подсметки към съответната счетоводна сметка.

Изискуемият размер на резерва за гарантиране на изплащане на пожизнени пенсии е уреден съобразно предназначението му за покриване на недостиг във фонда за изплащане на пожизнени пенсии, като са взети предвид базата за изчисляване на

¹ Наредба № 19 от 8.12.2004 г. за реда за създаване на пенсионни резерви от пенсионноосигурителните дружества, които управляват универсален пенсионен фонд и/или фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване

изискуемия размер на този фонд, динамиката на неговото състояние за предходните 3 години и изискванията към границата на платежоспособност. Резервът следва да възлиза на 2 на сто от настоящата стойност на задълженията към пенсионерите и техните наследници, въз основа на която се изчислява изискуемият размер на фонда, но не по-малко най-високия размер на установения недостиг през отчетната година и предходните 2 календарни години. По този начин се отчита както обемът на поетите задължения, така и реалните резултати от дейността. Максималният размер на резерва е уреден по аналогичен начин на този за пенсионните резерви (110 % от изискуемия), а процедурите за допълването и освобождаването му са в синхрон с предвиденото по отношение на резервите за гарантиране на брутните вноски и резервите за гарантиране на минималната доходност в пенсионноосигурителните дружества. Предвид предназначението и източника на средствата по чл. 170, ал. 9, т. 1 и/или 3 от КСО и чл. 192, ал. 3, т. 1 от КСО не се допуска освобождаването им в полза на съответното дружество при надвишаване на изискуемия и на максималния размер на резерва, както е възприето и при съществуващите пенсионни резерви.

С оглед обезпечаване на текущия надзор върху състоянието на резерва е предвидено представянето на справка за това съобразно образец – приложение към наредбата, едновременно с представянето на годишните финансови отчети на дружеството и на фонда за изплащане на пожизнени пенсии, с чието финансово състояние е обвързан резервът.

2) С промените в Наредба № 15² се цели допълване на чл. 28 от нея, като се посочват обстоятелствата, които следва да се вписват за фондовете за извършване на плащания в регистъра на дружествата за допълнително социално осигуряване, управляваните от тях фондове и професионалните схеми.

3) С промените в Наредба № 64³ се адаптират нейните разпоредби във връзка с възможността за назначаване на външни независими експерти за оценка на активите на фондовете за извършване на плащания. Тези експерти следва да отговарят на същите изисквания като експертите за независима оценка на активите на дружествата и фондовете за допълнително социално осигуряване с оглед извършването на оценки на едни и същи по вид активи. Предвид идентичните изисквания в преходна разпоредба е предвидено, че лицата, включени в списъка с независими външни експерти за извършване на оценка на активи на дружествата и фондовете за допълнително социално осигуряване, могат да извършват оценки на активи и на фондовете за извършване на плащания, без да подават ново заявление за включване в този списък.

4) С промените в Наредба № 29⁴, Наредба № 34⁵, Наредба № 48⁶, Наредба № 59⁷, Наредба № 60⁸ и Наредба № 62⁹ се развиват и адаптират техните разпоредби във

² Наредба № 15 от 5.05.2004 г. за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства

³ Наредба № 64 от 29.11.2018 г. за изискванията към лицата по чл. 344, ал. 2, т. 2 от Кодекса за социално осигуряване и реда и начина за назначаването им

⁴ Наредба № 29 от 2006 г. за минималното ниво на кредитните рейтинги на банките и за определяне на държавите, международните финансови организации, пазарите и индексите на тези пазари съгласно чл. 176, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване

⁵ Наредба № 34 от 2006 г. за условията за сключване на сделки за намаляване на инвестиционния риск, свързан с активите на фонд за допълнително пенсионно осигуряване и за изискванията и ограниченията към тези сделки

⁶ Наредба № № 48 от 20.03.2013 г. за изискванията към възнагражденията

връзка с въвеждането на фондовете за извършване на плащания на база съществуващите изисквания в съответната област, предмет на регулация.

Прилагането на наредбата не е свързано с допълнителни разходи за пенсионноосигурителните дружества извън необходимите за съобразяване с настъпилите промени на законово ниво. Проектът няма пряко отражение върху държавния бюджет и бюджета на КФН, като спазването на нормативните изисквания ще се контролира в рамките на системата за осъществяване на надзор над дейността по допълнително пенсионно осигуряване.

Проектът на наредба не съдържа разпоредби, които представляват мерки за осигуряване изпълнението на акт на правото на Европейския съюз или които транспонират изисквания на такъв акт.

Предвид сроковете за приемане на наредбата и за привеждане в съответствие с нея по § 108 - § 110 ЗИД на КСО съобразно чл. 26, ал. 4, изр. второ от Закона за нормативните актове е предвиден 14-дневен срок за даване на бележки и предложения по проекта.

⁷ Наредба № 59 от 4.04.2018 г. за функциите и задълженията на звената, службите и лицата, осъществяващи управление на риска, вътрешен контрол и вътрешен одит в пенсионноосигурителните дружества

⁸ Наредба № 60 от 02.05.2018 г. за изискванията към документите по чл. 122а, ал. 1, т. 6 и 11, по чл. 145, ал. 1, т. 3, 7, 8 и 10 и по чл. 218, ал. 2, т. 3, 7, 8 и 11 от Кодекса за социално осигуряване за издаване на пенсионна лицензия и на разрешение за управление на пенсионен фонд

⁹ Наредба № 62 от 30.10.2018 г. за реда за съхраняване, използване и унищожаване от пенсионноосигурителните дружества на документите и данните, свързани с дейността по допълнително пенсионно осигуряване